

PROGRAMACIÓ DEL SEMINARI DE GEOGRAFIA I HISTÒRIA BATXILLERAT

**INSTITUT PUIG CASTELLAR
SANTA COLOMA DE GRAMENET**

1. Història del Món Contemporani.

Per a l'assignatura d'Història del Món Contemporani de Primer de Batxillerat utilitzem el llibre de l'Editorial Vicens Vives.

1.1. Objectius.

- a. Exercir la ciutadania democràtica, des d'una perspectiva global, i adquirir una consciència cívica responsable, inspirada en els valors de la Constitució espanyola, de l'Estatut d'autonomia de Catalunya i en la Declaració Universal dels Drets Humans, que fomenti la coresponsabilitat en la construcció d'una societat justa i equitativa i afavoreixi la sostenibilitat.
- b. Consolidar una maduresa personal i social que els permeti actuar d'una manera responsable i autònoma i desenvolupar el seu esperit crític. Preveure i resoldre pacíficament els conflictes personals, familiars i socials.
- c. Fomentar la igualtat efectiva de drets i oportunitats entre homes i dones, analitzar i valorar críticament les desigualtats existents i impulsar la igualtat real i la no-discriminació de les persones amb discapacitat.
- d. Refermar els hàbits de lectura, estudi i disciplina, com a condicions necessàries per a l'aprofitament eficaç de l'aprenentatge i com a mitjà de desenvolupament personal.
- e. Dominar, tant en la seva expressió oral com escrita, la llengua catalana i la llengua castellana.
- f. Comprendre amb eficàcia una o més llengües estrangeres i expressar-s'hi amb fluïdesa i correcció.
- g. Usar amb solvència i responsabilitat les tecnologies de la informació i la comunicació.
- h. Conèixer i valorar críticament les realitats del món contemporani, els seus antecedents històrics i els principals factors de la seva evolució. Participar de manera solidària en el desenvolupament i la millora del seu entorn social.
- i. Accedir als coneixements científics i tecnològics fonamentals i dominar les habilitats bàsiques pròpies de la modalitat triada.
- j. Comprendre els elements i procediments fonamentals de la investigació i dels mètodes científics. Conèixer i valorar de manera crítica la contribució de la ciència i la tecnologia en el canvi de les condicions de vida, així com refermar la sensibilitat i el respecte vers el medi ambient.
- k. Refermar l'esperit emprenedor amb actituds de creativitat, flexibilitat, iniciativa, treball en equip, confiança en un mateix i sentit crític.
- l. Desenvolupar la sensibilitat artística i literària, així com el criteri estètic, com a fonts de formació i enriquiment cultural.
- m. Utilitzar l'educació física i l'esport per afavorir el desenvolupament personal i social.
- n. Refermar actituds de respecte i prevenció en l'àmbit de la seguretat viària.

1.2. Continguts.

CONTINGUTS COMUNS PER A TOTS ELS BLOCS

- Localització en el temps i en l'espai dels processos, estructures i esdeveniments més rellevants de la història del món contemporani. Utilització de la representació gràfica del temps històric pel que fa a successions i simultaneïtats. Identificació de continuïtats i canvis en la successió de diversos períodes o moments històrics.
- Identificació dels components econòmics, socials, polítics i culturals, que intervenen en els processos històrics i anàlisi de les interrelacions que s'hi donen per tal d'elaborar explicacions sobre els fets.
- Identificació de les causes i les conseqüències dels fets històrics i dels processos d'evolució i de canvi que són rellevants per a la història del món contemporani i en la configuració del món actual.
- Valoració del paper dels homes i les dones, individualment i col·lectiva, com a subjectes de la història i exercitació de l'empatia històrica.
- Recerca, obtenció i selecció d'informació a partir de fonts diverses (documents històrics, textos historiogràfics, fonts iconogràfiques, informacions proporcionades pels mitjans de comunicació i les tecnologies de la informació, etc.) Processament i interpretació de la informació obtinguda, tot comprovant la validesa de les hipòtesis formulades.
- Realització de treballs de síntesis o d'indagació, emprant informació de fonts històriques diverses, analitzant-la, contrastant-la i valorant les diferents interpretacions; i comunicació dels resultats d'una recerca -individual o en grup- combinant diferents formes d'expressió, incloses les possibilitats que proporcionen les TIC, i fent un ús correcte del llenguatge i del vocabulari històric pertinent.
- Valoració dels drets humans i rebuig de qualsevol forma d'injustícia, discriminació, domini o genocidi. Assumpció d'una visió crítica vers les situacions injustes i valoració del diàleg i de la recerca del consens per a la resolució de conflictes.

Transformacions en el segle XIX

- Anàlisi i sistematització de les principals transformacions econòmiques, socials, culturals i polítiques operades a Europa a finals del segle XVIII i primeries del XIX com a punt de partença de l'evolució històrica posterior, fent referència als principis i característiques bàsiques de l'Antic Règim. Valoració argumentada de les continuïtats i canvis respecte de l'Antic Règim.
- Identificació i anàlisi, a partir de fonts textuais, dels canvis polítics derivats dels valors de la independència dels Estats Units i de la Revolució Francesa; així com dels trets bàsics de les tres línies polítiques i ideològiques bàsiques del segle XIX: absolutisme, liberalisme i nacionalismes.
- Descripció i explicació dels aspectes més importants del procés d'industrialització, especialment de la segona fase de la Revolució Industrial i de les seves conseqüències socials.
- Caracterització de l'origen i l'evolució del moviment obrer durant el segle XIX. Comparació de les dues grans línies ideològiques del moviment obrer (socialisme i anarquisme) a partir de diferents fonts documentals.
- Establiment de la causalitat múltiple del fenomen colonial del segle XIX, Descripció, anàlisi, caracterització i sistematització dels principals imperis colonials a partir de diverses representacions cartogràfiques.

- Explicació de la interrelació entre l'imperialisme, l'expansió colonial i la cursa d'armaments produïda abans de la Primera Guerra Mundial.

L'època dels grans conflictes internacionals (1914-1945)

- Establiment, identificació i anàlisi de les causes i les conseqüències de la Primera Guerra Mundial. Descripció dels trets bàsics de l'evolució del conflicte. Anàlisi i valoració del procés d'organització de la pau, per mitjà dels textos legals més rellevants.
- Descripció de la nova situació política i territorial d'Europa i de la nova organització econòmica mundial sorgida després de la Primera Guerra Mundial, especialment pel que fa als factors de declivi del "vell continent".
- Anàlisi i sistematització dels processos polítics i socials que van derivar en les revolucions russes de 1917 i la posterior formació de l'URSS.
- Identificació, anàlisi i valoració de les característiques de les dictadures totalitàries dels estats feixistes dels anys trenta per mitjà de l'anàlisi i valoració d'algunes de les seves fonts documentals més representatives.
- Identificació i explicació de les manifestacions externes i de l'abast del crac del 29, les alternatives intervencionistes i la definició del nou model neocapitalista per mitjà de l'anàlisi de dades estadístiques i gràfics. Establiment de relacions entre la crisi econòmica i l'auge dels feixismes.
- Anàlisi de l'evolució de les mentalitats i de la condició femenina en el període d'entreguerres a partir de fonts i documents de caràcter literari, filosòfic i artístic de l'època i establint les relacions explicatives pertinents amb el context històric general.
- Identificació de les relacions internacionals, tot establint les causes de la Segona Guerra Mundial i les seves conseqüències. Descripció, a partir de fonts diverses, de la situació de la població civil durant la contesa. Explicació de l'holocaust i valoració de la cultura de la pau, entesa com l'absència de violència en totes les seves formes: guerra, injustícia i vulneració de drets humans.

El món durant la segona meitat del segle XX

- Identificació i explicació de la influència de les dues potències hegemòniques en finalitzar la Segona Guerra Mundial. Establiment de les causes de la formació de blocs i de la guerra freda, analitzant els principals conflictes de la guerra freda
- Anàlisi de l'evolució política i econòmica dels dos blocs fins a l'esfondrament del comunisme a l'Europa de l'est.
- Identificació i explicació de les causes del procés de descolonització. Situació cronològica i geogràfica dels nous espais i sistematització de la seva evolució històrica, tot identificant els principals conflictes culturals, econòmics, socials i polítics.
- Explicació dels diferents estadis de desenvolupament a escala mundial, tot manifestant una actitud crítica envers les desigualtats del món.
- Identificació de l'origen i de les principals etapes de la construcció de la Unió Europea. Descripció dels principals organismes, institucions i polítiques desenvolupades i identificació dels nous reptes..
- Identificació de les funcions d'algunes organitzacions supranacionals, tot valorant críticament, i a partir de determinades actuacions, la seva significació i el paper que juguen en les relacions internacionals.

- Anàlisi i sistematització dels principals canvis científicotècnics i la seva influència en l'economia i en la vida quotidiana de les societats. Anàlisi de l'evolució de les mentalitats, costums i creences. Valoració de l'evolució de la condició femenina, identificant assoliments i reptes pendents i rebutjant situacions de violència de gènere.

El món actual

- Localització i caracterització dels principals centres de poder polític i econòmic del món actual. Anàlisi crític del nou ordre mundial. Identificació dels reptes de les democràcies actuals, valoració de la necessitat de preservar la memòria històrica de la lluita per la democràcia i reconeixement de les diverses formes de participació ciutadana.
- Identificació dels focus de conflicte del món actual, tot relacionant les seves causes amb els factors històrics, anàlisi de situacions concretes d'injustícia, desigualtat i discriminació i coneixement dels mecanismes per combatre l'incompliment i violació dels drets humans. Valoració del diàleg i la cooperació com a formes pacífiques de resolució dels conflictes.
- Caracterització i explicació de la distribució actual de "l'Estat del benestar". Identificació, anàlisi i valoració argumentada de la desigualtat al món, tot destacant les seves causes i les seves repercussions.
- Anàlisi i valoració de l'impacte del desenvolupament científic i tecnològic i de la importància dels mitjans de comunicació en el món actual, tot destacant la incidència en les formes de vida, costums i mentalitats.
- Anàlisi i valoració argumentada del fenomen de la globalització i les seves conseqüències. Identificació dels nous reptes i plantejament de solucions alternatives, des d'una actitud dialògica i en coherència amb els principis bàsics de convivència i respecte per la pluralitat.

SEQÜENCIACIÓ DE CONTINGUTS.

TEMA 1. L'EUROPA DE L'ANTIC RÈGIM

1. UNA ECONOMIA AGRÍCOLA I SENYORIAL
2. LA SOCIETAT ESTAMENTAL
3. L'ABSOLUTISME MONÀRQUIC
4. LA CRISI DE L'ANTIC RÈGIM

PREGUNTA CLAU: QUÈ VA APORTAR LA INDEPENDÈNCIA DELS EUA AL LIBERALISME?

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: COMENTAR UN TEXT

TEMA 2. LA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

1. TRANSFORMACIONS AGRÀRIES I CREIXEMENT DEMOGRÀFIC
2. EL DESENVOLUPAMENT DE LA INDÚSTRIA
3. LIBERALISME ECONÒMIC I CAPITALISME

PREGUNTA CLAU: QUINS VAN SER ELS NOUS MÈTODES DE FINANÇAMENT DE LES NOVES EMPRESES?

4. LES CONSEQÜÈNCIES SOCIALS

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ANALITZAR GRÀFICS

TEMA 3. LIBERALISME I NACIONALISME (1789-1870)

1. LA REVOLUCIÓ FRANCESA (1789-1799)

2. NAPOLEÓ BONAPARTE (1799-1814)

3. L'EUROPA DE LA RESTAURACIÓ

PREGUNTA CLAU: QUÈ ÉS EL LIBERALISME?

4. LES REVOLUCIONS LIBERALS (1820-1848)

5. LA CONSTRUCCIÓ DELS ESTATS NACIONALS

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ELABORAR UN QUADRE SINÒPTIC

TEMA 4. EL MOVIMIENT OBRER (1789-1914)

1. EL MOVIMIENT OBRER: DES DELS INICIS FINS AL 1848

PREGUNTA CLAU: QUINES EREN LES CONDICIONS DE VIDA I DE TREBALL DE LA CLASSE OBRERA AL SEGLE XIX?

2. ELS GRANS CORRENTS IDEOLÒGICS DE L'OBRERISME

3. L'ÈPOCA DE LA PRIMERA INTERNACIONAL (1864-1881)

4. SINDICATS DE MASSES I PARTITS OBRERS (1881-1914)

5. LA SEGONA INTERNACIONAL

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ANALITZAR UNA PEL·LÍCULA COM A DOCUMENT HISTÒRIC

TEMA 5. LA DOMINACIÓ EUROPEA DEL MÓN (1870-1914)

1. LA SEGONA REVOLUCIÓ INDUSTRIAL

2. LES CAUSES DE L'IMPERIALISME

3. EL REPARTIMENT DEL MÓN

4. LES NOVES POTÈNCIES IMPERIALISTES

5. L'ORGANITZACIÓ DELS IMPERIS COLONIALS

PREGUNTA CLAU: CIVILITZACIÓ O EXPLOTACIÓ?

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ANALITZAR UN MAPA HISTÒRIC

TEMA 6. LA PRIMERA GUERRA MUNDIAL (1914-1918)

1. LES GRANS POTÈNCIES EUROPEES

2. LES CAUSES DE LA GUERRA

3. EL DESENVOLUPAMENT DEL CONFLICTE

4. LA PAU DELS VENCEDORS

5. LES CONSEQÜÈNCIES DE LA GUERRA

PREGUNTA CLAU: LA GUERRA VA CONTRIBUÏR A L'EMANCIPACIÓ DE LES DONES?

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ANALITZAR LES CAUSES D'UN CONFLICTE

TEMA 7. LA REVOLUCIÓ SOVIÈTICA I L'URSS (1917-1941)

1. LA RÚSSIA DELS TSARS
2. LA REVOLUCIÓ DE FEBRER DEL 1917
3. LA REVOLUCIÓ D'OCTUBRE DEL 1917
4. DE LENIN A STALIN
5. L'INICI DE L'ESTALINISME

PREGUNTA CLAU: COM ES VA DUR A TERME LA COL·LECTIVITZACIÓ FORÇOSA DE L'AGRICULTURA?

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ANALITZAR UN CARTELL DE PROPAGANDA

TEMA 8. L'ECONOMIA DEL PERÍODE D'ENTREGUERRES (1918-1939)

1. ELS PROBLEMES ECONÒMICS DE LA PAU
2. ELS FELIÇOS ANYS VINT

PREGUNTA CLAU: PER QUÈ VA FER FALLIDA LA BORSA DE NOVA YORK?

3. LA GRAN DEPRESSIÓ
4. L'EXPANSIÓ MUNDIAL DE LA CRISI
5. ELS CAMINS DE LA RECUPERACIÓ ECONÒMICA

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ELABORAR UN TEMA D'HISTÒRIA

TEMA 9. DEMOCRÀCIES I TOTALITARISMES (1918-1939)

1. LA CRISI DE LES DEMOCRÀCIES LIBERALS

PREGUNTA CLAU: QUÈ ÉS EL FEIXISME?

2. LA ITÀLIA FEIXISTA (1922-1939)
3. LA REPÚBLICA DE WEIMAR (1918-1933)
4. L'ALEMANYA NAZI (1933-1939)

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ANALITZAR UNA FOTOGRAFIA

TEMA 10. LA SEGONA GUERRA MUNDIAL (1939-1945)

1. LES CAUSES DE LA SEGONA GUERRA MUNDIAL
2. EL DESENVOLUPAMENT DE LA GUERRA
3. EUROPA SOTA EL DOMINI NAZI

PREGUNTA CLAU: COM ES VA DUR A TERME EL GENOCIDI JUEU O XÒA?

4. LES CONSEQÜÈNCIES DE LA SEGONA GUERRA MUNDIAL

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: CONÈIXER UNA INSTITUCIÓ

TEMA 11. LA GUERRA FREDA I LA POLÍTICA DE BLOCS (1945-1991)

1. LA FORMACIÓ DE BLOCS

PREGUNTA CLAU: PER QUÈ BERLÍN ES VA CONVERTIR EN EL SÍMBOL DE LA GUERRA FREDA?

2. ELS CONFLICTES DE LA GUERRA FREDA
3. ELS ANYS DE LA COEXISTÈNCIA PACÍFICA
4. PROBLEMES INTERNS DELS BLOCS

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ANALITZAR UNA PINTURA COM A DOCUMENT HISTÒRIC

TEMA 12. DESCOLONITZACIÓ I TERCER MÓN (1945-1991)

1. CAUSES DE LA DESCOLONITZACIÓ
  2. LES PRIMERES INDEPENDÈNCIES ASIÀTIQUES
- PREGUNTA CLAU:* COM VA NÉIXER L'ÍNDIA I EL PAKISTAN?
3. EL NAIXEMENT DE LA REPÚBLICA POPULAR DE LA XINA
  4. EL PROCÉS DE DESCOLONITZACIÓ AL MÓN ÀRAB
  5. LA DESCOLONITZACIÓ SUBSAHARIANA
  6. BANDUNG I EL NAIXEMENT DEL TERCER MÓN

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: PREPARAR UN DEBAT

TEMA 13. UN MÓN DIVIDIT EN BLOCS (1945-1991)

1. EL MÓN CAPITALISTA: L'HEGEMONIA DELS ESTATS UNITS
- PREGUNTA CLAU:* QUÈ ÉS L'ESTAT DEL BENESTAR?
2. CRISI I TRANSFORMACIÓ DEL CAPITALISME A OCCIDENT
  3. EL MÓN SOCIALISTA: L'HEGEMONIA SOVIÈTICA
  4. LA DESAPARICIÓ DE L'URSS I LA FI DEL MÓN BIPOLAR

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: COMPARAR DOS MAPES HISTÒRICS

TEMA 14. LA FORMACIÓ DE LA UNIÓ EUROPEA

1. EL MOVIMENT EUROPEISTA
  2. LA CONSTRUCCIÓ DE LA UNIÓ EUROPEA
  3. ELS GRANS EIXOS ECONÒMICS
- PREGUNTA CLAU:* QUÈ SIGNIFICA SER CIUTADÀ EUROPEU?
4. LA UNIÓ EUROPEA AL MÓN

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: CERCAR INFORMACIÓ A INTERNET

TEMA 15. GEOPOLÍTICA DEL MÓN ACTUAL

1. EL NOU ORDRE INTERNACIONAL
  2. CONFLICTES I GUERRES EN EL CANVI DE MIL·LENNI
- PREGUNTA CLAU:* DE QUÈ FUGEN ELS REFUGIATS?

3. ELS SISTEMES POLÍTICS DEMOCRÀTICS

4. DICTADURES I DRETS HUMANS

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ANALITZAR UN CONFLICTE BÈL·LIC

TEMA 16. DESENVOLUPAMENT TECNOLÒGIC, GLOBALITZACIÓ I CANVI SOCIAL

1. EL DESENVOLUPAMENT CIENTÍFIC I TECNOLÒGIC

2. UN MÓN GLOBALITZAT

3. UN NOU ESCENARI ECONÒMIC MUNDIAL

PREGUNTA CLAU: PODEM PARLAR D'UN ÚNIC TERCER MÓN?

4. CONTRASTOS I DESIGUALTATS EN EL MÓN ACTUAL

5. LA CERCA D'ALTERNATIVES

6. LA SOCIETAT DEL SEGLE XXI

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ELABORAR LA RECENSIÓ D'UN LLIBRE

1.3. Competències.

Competències específiques de la matèria

Les competències específiques de la història del món contemporani són essencialment tres: la competència en la dimensió temporal de l'existència social humana, la competència en la crítica de les fonts històriques i la competència social i cívica.

La competència en la dimensió temporal de l'experiència social humana. implica que l'alumnat conegui, identifiqui i apliqui a les informacions i fonts històriques les convencions cronològiques habituals, les formes de la seva representació i les categories temporals del temps històric (successió, durada, simultaneïtat i ritme). Això suposa, d'una banda, l'establiment de relacions entre els precedents i conseqüents dels períodes del passat que s'estudien així com les seves possibles connexions amb el temps actual i, de l'altra, la iniciació en la capacitat de distingir i analitzar l'esdevenir històric de manera sincrònica, és a dir, la identificació de la interdependència dels diversos factors històrics (econòmics, socials, polítics i culturals) en estructures i processos històrics concrets. Pensar en el temps també implica pensar en l'espai i tenir capacitat per relacionar els fets que succeeixen en un àmbit local amb situacions més generals.

La competència en la crítica de fonts històriques pretén que l'alumnat, a més dels discursos estructurats sobre períodes històrics que s'ofereixen al seu coneixement, verifiqui la seva veracitat a través de l'anàlisi de diverses fonts (textuals, icòniques, gràfiques, estadístiques, cartogràfiques, orals, etc.) i també que s'introdueixi alhora en el mètode de l'historiador intentant d'establir fets i interpretacions del passat a partir del contrast i comparació de les fonts, dins d'algun dels models de la historiografia actual. En definitiva, es tracta que l'alumnat sigui capaç de mobilitzar els coneixements obtinguts i les tècniques apreses davant de fonts de naturalesa primària i secundària dels períodes estudiats que siguin diferents a les presentades en les sessions lectives. Amb aquest aprenentatge l'alumnat haurà de tenir les eines per accedir de forma lliure i crítica a fonts diverses i rigoroses per analitzar i comprendre la societat en què

viu en la seva complexitat, interrogar-se sobre les causes dels problemes i plantejar possibles vies de solució.

La competència social i cívica es refereix al desenvolupament de les capacitats de formar-se una consciència històrica, sentint-se participants de la construcció de la realitat social a través de les diferents generacions, i de tenir interès en preservar les memòries plurals dels diferents protagonistes del passat. El fet de pensar-se com a éssers històrics implica saber-se membres d'un col·lectiu amb el qual es comparteix una història, un territori, unes tradicions i una determinada visió del món, oberta als altres. Aquesta competència implica, també, la comprensió i respecte per la pluralitat i la diversitat social i cultural dins el marc de les institucions democràtiques. Aquestes capacitats tenen especialment raó de ser per orientar-se en un món globalitzat, complex i interconnectat, on cal cercar espais de referència comuns compatibles amb les diverses identitats personals i col·lectives. Finalment, la història ajuda al desenvolupament de la capacitat de previsió i adaptació als canvis, reforçant la voluntat de construir de forma activa societats futures més justes i equitatives.

Contribució de la matèria a les competències generals del batxillerat

La història del món contemporani, per la seva pròpia naturalesa, contribueix de manera notòria en les competències comunicatives comunes del batxillerat en la mesura que la verbalització, oral o escrita, i les formes d'explicació o exposició estructurades constitueixen un element formal tant per les interrelacions com per a la construcció del coneixement de la disciplina. La història del món contemporani col·labora, també, en la competència en recerca i competència digital, en la mesura que planteja investigacions i resolució de problemes, dimensions comunes en la construcció d'un pensament crític i científic, i pot constituir un marc idoni per a la realització de treballs de recerca. També es pot afirmar que les formes de comunicació i d'obtenció de la informació precisen sovint la utilització de tecnologies d'informació digital i de mitjans audiovisuals per tal d'accedir a un ventall ampli d'informacions. Finalment, atès que la història implica la descripció i explicació dels fenòmens protagonitzats per persones i grups socials d'altres temps, facilita l'assoliment de la competència en el coneixement i la interacció amb el món, que es concreta en l'aproximació empàtica a altres cultures i èpoques sense pretendre interpretar el passat de forma acrítica des de la pròpia percepció.

1.4. Criteris d'avaluació.

1. Identificar i caracteritzar, a partir de l'anàlisi i interpretació de diverses fonts, els canvis i les continuïtats en relació a l'Antic Règim produïts a Europa a l'inici de l'època contemporània,.
2. Sintetitzar els aspectes més rellevants de la segona fase de la Revolució Industrial i algunes de les seves conseqüències socials i ideològiques (aparició i evolució del socialisme i l'anarquisme). Comparar i diferenciar els pensaments anarquista i socialista.
3. Identificar les causes i les conseqüències del fenomen colonial i localitzar-lo a grans trets a través de representacions cartogràfiques.
4. Descriure a grans trets l'evolució de la Primera Guerra Mundial i valorar de forma argumentada les seves conseqüències, inclosa l'organització de la pau. Identificar els trets bàsics del procés que va portar a les revolucions russes de 1917 i indicar les conseqüències que se'n van derivar, en relació amb la creació del primer estat socialista: l'URSS.

5. Descriure i analitzar, a través de fonts estadístiques i gràfiques, l'evolució econòmica del període d'entreguerres. Relacionar la crisi econòmica dels anys 30 i l'ascens dels feixismes. Resumir les característiques bàsiques dels feixismes i saber relacionar-los amb l'esclat de la Segona Guerra Mundial.
6. Identificar, analitzar i interpretar algunes informacions procedents fonts històriques diverses (textuals, estadístiques, iconogràfiques, filmiques, orals, etc.) per tal de realitzar treballs d'indagació sobre la situació de la població civil durant la Segona Guerra Mundial. Identificar i analitzar les causes que van provocar la formació de blocs a la fi de la Segona Guerra Mundial, i explicar i valorar els trets bàsics de la seva evolució durant la segona meitat del segle XX fins a l'esfondrament del comunisme a l'Europa de l'est.
7. Identificar els factors que van afavorir el procés de descolonització i establir les possibles relacions entre l'experiència colonial i la situació actual d'alguns països que va experimentar processos de colonització, en un món interrelacionat.
8. Sintetitzar les principals etapes del procés de construcció de la Unió Europea, identificar les seves institucions i funcions i valorar críticament el seu paper en el context europeu i a nivell internacional, així com el desenvolupat per altres institucions d'àmbit supranacional.
9. Sintetitzar, a partir de l'anàlisi i interpretació de fonts primàries i secundàries, l'evolució de la condició femenina, i identificar les grans línies de l'evolució de les mentalitats i costums socials de la història contemporània.
10. Identificar i caracteritzar algunes transformacions polítiques, econòmiques, socials i culturals que s'han produït en les últimes dècades, valorant l'existència de nous centres de poder a la vegada que l'impacte de la globalització en les esferes política, econòmica i cultural. Valorar la incidència de l'impacte científic i tecnològic i el seu desigual repartiment.
11. Analitzar algun conflicte de finals del segle XX, o bé d'actualitat, tenint en compte la dimensió internacional, a partir de la informació dels mitjans de comunicació social, valorant críticament els diversos enfocaments, cercant els seus antecedents i les seves explicacions històriques, argumentant les pròpies idees com a individu social que viu en un temps i espai concret i valorant la resolució pacífica dels conflictes.

2. Història d'Espanya.

Per a l'assignatura d'Història de Segon de Batxillerat utilitzem el llibre de l'Editorial Vicens Vives.

2.1. Objectius.

1. Identificar, analitzar i explicar, situant-los adequadament en el temps i en l'espai, els esdeveniments i processos històrics més significatius tant en l'àmbit d'Espanya en general com de Catalunya en particular al llarg del segle XIX i, sobretot, del segle XX, valorant la seva significació en el procés històric i les seves repercussions en el present.
2. Interpretar de manera àmplia els principals processos econòmics, polítics i socio-ideològics així com alguns dels principals problemes històrics que configuren la història de Catalunya en particular i la d'Espanya en general, tenint en compte els referents comuns i les particularitats, dins una visió respectuosa del caràcter plurinacional de l'estat.
3. Referenciar, en el context de la història europea i del món, els principals processos històrics esdevinguts a Catalunya i a Espanya durant el segle XX, tot relacionant-los, quan calgui, amb les arrels més pròximes del segle XIX.
4. Seleccionar, analitzar i interpretar informació històrica de fonts directes i indirectes, valorar les diverses interpretacions historiogràfiques i realitzar algunes activitats d'indagació i síntesi per tal de treure conclusions raonades sobre alguns aspectes de l'evolució històrica de Catalunya i Espanya, aplicant la terminologia apropiada.
5. Conèixer les normes bàsiques que regulen les institucions democràtiques i participar activament, democràticament i críticament, en la cultura, la societat civil i les institucions democràtiques de Catalunya i d'Espanya
6. Valorar la història com a disciplina i l'anàlisi històrica com un procés en constant reelaboració, i emprar el coneixement històric per argumentar les pròpies idees i revisar-les de forma crítica, tenint en compte noves informacions i superant estereotips i prejudicis.
7. Realitzar activitats d'indagació i síntesi en què s'analitzin, contrastin i integrin informacions diverses, valorar el paper de les fonts i els diferents punts de vista dels historiadors, i comunicar el coneixement històric adquirit a través de diversos suports i amb el rigor intel·lectual requerit.
8. Mantenir una actitud solidària davant dels conflictes de la societat actual, tot rebutjant les desigualtats i la intolerància i valorant la pau, els drets humans i la democràcia com a drets fonamentals de tots els éssers humans.

2.2. Continguts.

CONTINGUTS COMUNS PER A TOTS ELS BLOCS

- Localització en el temps i en l'espai dels processos, estructures i esdeveniments més rellevants de la història d'Espanya i Catalunya, contrastant críticament algunes interpretacions historiogràfiques sobre un fenomen o procés. Identificació de continuïtats, canvis i retrocessos, així com de les relacions de simultaneïtat en la successió dels fets d'un mateix període històric.

- Identificació dels components econòmics, socials, polítics i culturals, que intervenen en els processos històrics i anàlisi de les interrelacions que s'hi donen per tal d'elaborar explicacions sobre els fets. Establiment de relacions entre fets locals i el seu context més general.
- Identificació de les causes i les conseqüències dels fets històrics i dels principals processos d'evolució i canvi anteriors a l'època contemporània que permetin l'anàlisi de situacions posteriors, així com les particularitats de l'evolució històrica de Catalunya i d'Espanya.
- Valoració del paper dels homes i les dones, individualment i col·lectiva, com a subjectes de la història de Catalunya i Espanya i exercitació de l'empatia històrica.
- Realització de treballs d'indagació històrica –individuals o en grup- que comportin la recerca, obtenció i selecció d'informació a partir de fonts diverses. Processament i interpretació de la informació obtinguda, tot comprovant la validesa de les hipòtesis formulades i comunicació dels resultats, combinant diferents formes d'expressió, incloses les possibilitats que proporcionen les TIC, i fent un ús correcte del llenguatge i del vocabulari històric pertinent.
- Valoració de les conseqüències de la democràcia a Catalunya i Espanya, identificant els reptes pendents. Rebuig de qualsevol forma d'injustícia, discriminació, domini o genocidi. Assumpció d'una visió crítica cap a les situacions injustes i valoració del diàleg i de la recerca del consens per a la resolució de conflictes.

Antecedents històrics i evolució general del segle XIX

- Anàlisi i sistematització dels fets polítics més rellevants de la construcció de l'estat liberal a Espanya (1808-1874). Identificació de l'impacte de la guerra del francès i anàlisi dels punts més significatius de la Constitució de Cadis, en comparació amb altres textos constitucionals del segle XIX. Valoració argumentada de les continuïtats i canvis respecte de l'Antic Règim.
- Anàlisi del procés d'emancipació d'Hispanoamèrica fins a la crisi del 1898 i identificació de les conseqüències socials i econòmiques del procés.
- Descripció i explicació del procés d'industrialització, de les transformacions econòmiques i socials, i del canvi de mentalitats durant la segona meitat del segle XIX. Comentari de fonts estadístiques i gràfiques sobre la industrialització a Catalunya. Caracterització del naixement i evolució del moviment obrer durant la segona meitat del segle XIX.
- Anàlisi i caracterització del règim polític de la Restauració i de les seves limitacions, així com de l'oposició al seu sistema. Anàlisi i caracterització de la consciència i recuperació de la identitat nacional catalana i dels orígens del catalanisme polític durant el segle XIX fins a l'època de la Restauració per mitjà de la valoració i comentari d'algunes de les seves fonts textuals més representatives.

Poder i conflicte al primer terç del segle XX: La Segona República i la Guerra Civil

- Identificació i anàlisi dels elements que configuren la crisi de la Restauració i de les seves causes, des dels fets de 1898 fins a la Segona República Espanyola (1931). Identificació, anàlisi i valoració argumentada de l'evolució del catalanisme polític durant el primer terç del segle XX i, en particular, de les realitzacions de la Mancomunitat de Catalunya.
- Sistematització de les fases polítiques de la Segona República i valoració argumentada de la política reformista i de les reaccions antidemocràtiques.

Identificació de les continuïtats i canvis de la Constitució de 1931 respecte de les anteriors en el període liberal. Anàlisi de l'evolució política, els textos legals i de les realitzacions de la Generalitat Republicana.

- Identificació de les causes de la revolta militar de 1936 i de les fases principals de la guerra civil. Descripció i anàlisi de l'evolució política i de la repressió social i ideològica a les reraguardes dels dos bàndols. Establiment de relacions amb la situació internacional.
- Anàlisi de la situació de la Generalitat republicana durant la guerra i de la població civil. Explicació argumentada del desenllaç de la guerra i de les conseqüències del conflicte per mitjà del contrast crític de diverses fonts.

Catalunya i Espanya durant el franquisme (1939-1975)

- Identificació dels elements que defineixen el règim franquista i anàlisi de la seva gènesi i dels seus fonaments. Sistematització de l'evolució política i econòmica des de la fi de la guerra civil fins al 1959. Anàlisi i interpretació de textos, gràfiques i estadístiques i altres fonts històriques.
- Sistematització de l'evolució política i econòmica del franquisme des de l'expansió dels anys 60 fins al 1975. Sistematització i anàlisi de les transformacions socials i econòmiques de Catalunya durant aquest període. Identificació de les principals continuïtats i canvis respecte de l'etapa anterior per mitjà de l'anàlisi, interpretació i contrast de diverses fonts històriques, entre les quals les fonts orals.
- Anàlisi de la repressió política, ideològica i social en el conjunt d'Espanya i de la repressió identitària en els àmbits de les nacionalitats. Descripció i valoració de l'evolució de les diverses formes d'oposició al règim franquista i reconeixement del paper de la memòria històrica de la lluita per la democràcia, a partir de l'anàlisi i contrast de diferents fonts. Anàlisi de la dictadura franquista en relació a l'àmbit internacional.
- Identificació i descripció dels factors principals de la vida quotidiana, la cultura i les mentalitats a Espanya i Catalunya durant el franquisme. Anàlisi i interpretació de la condició femenina durant el franquisme i en relació a altres etapes històriques.

La transició a la democràcia (1975-2004)

- Descripció i interpretació dels fets més rellevants de la transició política (1975-1981). Anàlisi dels principis bàsics de la Constitució de 1978 i comparació amb els textos legals anteriors. Descripció del procés d'organització territorial derivat del principi constitucional que preveu i regula les autonomies.
- Anàlisi del procés de restauració de la Generalitat de Catalunya i dels principis bàsics de l'estatut d'autonomia de Catalunya del 1979 en el seu context històric.
- Sistematització dels fets i de les transformacions més rellevants de la història recent en relació a l'evolució política i econòmica d'Espanya (1981-2004) dirigides pels governs democràtics. Valoració del procés d'integració d'Espanya a la UE i del paper de Catalunya dins el marc europeu. Anàlisi d'alguns processos en relació amb el context internacional.
- Caracterització dels fets i de les transformacions més rellevants de la història recent a Catalunya (1980-2004) en relació a la política, la societat, l'economia i la cultura, identificant els assoliments i els reptes pendents.
- Reflexió sobre els reptes de la democràcia actual a Catalunya i Espanya i valoració de la necessitat del compromís individual i col·lectiu amb les

institucions democràtiques Reconeixement dels valors de la pluralitat i la igualtat i rebuig de les conductes discriminatòries i violentes.

SEQÜENCIACIÓ DE CONTINGUTS.

TEMA 1. LA CAIGUDA DE L'ANTIC RÉGIM I LA FORMACIÓ DE L'ESTAT LIBERAL (1808-1874)

1. LA CRISI DE L'ANTIC RÉGIM
2. EL REGNAT DE FERRAN VII
3. LES REGÈNCIES I EL TRIOMF DE LA REVOLUCIÓ LIBERAL (1833-1843)
4. EL REGNAT D'ISABEL II (1843-1868)
5. EL SEXENNI DEMOCRÀTIC (1868-1874)

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: COMENTAR UN TEXT HISTÒRIC

TEMA 2. L'ÈPOCA DE LA RESTAURACIÓ BORBÒNICA (1875-1898)

1. EL SISTEMA POLÍTIC DE LA RESTAURACIÓ
2. LA VIDA POLÍTICA I L'ALTERNANÇA EN EL PODER
3. LES FORCES POLÍTQUES MARGINADES DEL SISTEMA

PREGUNTA CLAU: ERA DEMOCRÀTIC EL SISTEMA DE LA RESTAURACIÓ?

4. LA GUERRA A ULTRAMAR
5. LES CONSEQÜÈNCIES DEL DESASTRE DEL 98

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ANALITZAR UNA CARICATURA COM A PROPAGANDA POLÍTICA

TEMA 3. ORÍGENS I CONSOLIDACIÓ DEL CATALANISME (1830-1901)

1. UNA NOVA CULTURA CATALANISTA

PREGUNTA CLAU: QUIN PAPER TENEN ELS SÍMBOLS EN LA CREACIÓ D'UNA IDENTITAT COL·LECTIVA?

2. ELS INICIS DEL CATALANISME POLÍTIC
3. EL CATALANISME CONSERVADOR
4. LA FORMACIÓ DE LA LLIGA REGIONALISTA
5. NACIONALISMES I REGIONALISMES A L'ESTAT ESPANYOL

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ELABORAR UN TEMA D'HISTÒRIA

PENSAMENT I CULTURA: EL MODERNISME, UN ART GLOBALITZADOR

TEMA 4. TRANSFORMACIONS ECONÒMIQUES I SOCIALS AL PRIMER TERÇ DEL SEGLE XX

1. L'EVOLUCIÓ DEMOGRÀFICA
2. ENDARRERIMENT AGRARI I CONFLICTIVITAT PAGESA

3. ELS PROGRESSOS DE LA INDÚSTRIA
4. L'EVOLUCIÓ DE L'ECONOMIA
5. ELS CANVIS SOCIALS

PREGUNTA CLAU: LA LLEI DISCRIMINAVA LES DONES?

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ANALITZAR UNA TAULA DE DADES O UN GRÀFIC

TEMA 5. LA CRISI DEL SISTEMA DE LA RESTAURACIÓ (1898-1931)

1. EL REFORMISME DINÀSTIC
2. LES FORCES D'OPOSICIÓ
3. CATALANISME I REPUBLICANISME (1901-1909)
4. LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA (1914-1925)
5. LA CRISI DEL 1917
6. LA DESCOMPOSICIÓ DEL SISTEMA (1917-1923)

PREGUNTA CLAU: COM VA INFLUIR EL DESASTRE D'ANNUAL EN LA CRISI DE LA RESTAURACIÓ?

7. LA DICTADURA DE PRIMO DE RIVERA (1923-1930)

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ANALITZAR LA PREMSA COM A FONT HISTÒRICA

PENSAMENT I CULTURA: EL NOUCENTISME I LES PRIMERES AVANTGUARDES

TEMA 6. LA SEGONA REPÚBLICA I LA CATALUNYA AUTÒNOMA (1931-1936)

1. LA PROCLAMACIÓ DE LA REPÚBLICA I EL PERÍODE CONSTITUENT
2. LES REFORMES DEL BIENNI D'ESQUERRES (1931-1933)
3. LA CATALUNYA AUTÒNOMA
4. ELS PROBLEMES DE LA COALICIÓ REPUBLICANOSOCIALISTA
5. EL BIENNI CONSERVADOR (1933-1935)

PREGUNTA CLAU: VA INFLUIR EL VOT FEMENÍ EN EL TRIOMF DE LES DRETES?

6. EL TRIOMF DEL FRONT POPULAR

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: COMENTAR UN CARTELL POLÍTIC

TEMA 7. LA GUERRA CIVIL (1936-1939)

1. L'ESCLAT DE LA GUERRA CIVIL
2. LA ZONA REPUBLICANA: LA REVOLUCIÓ CONTINGUDA
3. LA ZONA INSURRECTA: LA CREACIÓ D'UN ESTAT TOTALITARI

PREGUNTA CLAU: QUINA VA SER LA CONTRIBUCIÓ DE CATALUNYA A L'ESFORÇ DE LA GUERRA?

4. LES OPERACIONS MILITARS

5. LA VIDA A LA REREGUARDA

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: COMENTAR UNA OBRA D'ART COM A FONT HISTÒRICA

PENSAMENT I CULTURA: LA GENERACIÓ DE LA REPÚBLICA I LA GUERRA CIVIL

TEMA 8. EL FRANQUISME: LA CONSTRUCCIÓ D'UNA DICTADURA (1939-1959)

1. UN RÈGIM DICTATORIAL

2. UNA REPRESSIÓ INSTITUCIONALITZADA

3. RELACIONS INTERNACIONALS I EVOLUCIÓ DEL RÈGIM

4. L'ESTRUCTURA DEL NOU ESTAT

PREGUNTA CLAU: QUINS VALOR VA IMPOSAR EL FRANQUISME A LA SOCIETAT?

5. AUTARQUIA I RACIONAMENT

6. L'OPOSICIÓ: EXILI I RESISTÈNCIA

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ANALITZAR UNA PEL·LÍCULA EN EL SEU CONTEXT HISTÒRIC

TEMA 9. EL FRANQUISME: CREIXEMENT ECONÒMIC I IMMOBILISME POLÍTIC (1959-1975)

1. UN CANVI D'ORIENTACIÓ DE L'ECONOMIA

2. EL ANYS DEL CREIXEMENT ECONÒMIC

PREGUNTA CLAU: HI VA HAVER UN MIRACLE ECONÒMIC ESPANYOL?

3. CREIXEMENT DEMOGRÀFIC I CANVI SOCIAL

4. REFORMISME FRANQUISTA I IMMOBILISME

5. CONFLICTIVITAT SOCIAL I OPOSICIÓ POLÍTICA

6. LA CRISI DE LA DICTADURA

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ANALITZAR UNA FOTOGRAFIA COM A DOCUMENT HISTÒRIC

TEMA 10. TRANSICIÓ, DEMOCRÀCIA I AUTONOMIA

1. L'INICI DE LA TRANSICIÓ (1975-1978)

2. LA RECUPERACIÓ DE L'AUTONOMIA

3. CRISI ECONÒMICA I OBSTACLES A LA DEMOCRÀCIA

4. LA CONSOLIDACIÓ DEMOCRÀTICA (1978-1982)

5. ELS GOVERNS DE LA DEMOCRÀCIA (1982-2008)

6. LA CATALUNYA AUTÒNOMA

7. DESENVOLUPAMENT ECONÒMIC I CANVIS SOCIALS

PREGUNTA CLAU: QUÈ HA SIGNIFICAT PER A ESPANYA I PER A CATALUNYA LA CONSOLIDACIÓ DE L'ESTAT DEL BENESTAR?

MÈTODES DE TREBALL HISTÒRIC: ANALITZAR UNA VINYETA SATÍRICA

PENSAMENT I CULTURA: LA CULTURA DEL FRANQUISME A LA DEMOCRÀCIA

2.3. Competències.

Competències específiques de la matèria

Les competències específiques de la història són essencialment tres: la competència en la dimensió temporal de l'existència social humana, la competència en la crítica de les fonts històriques i la competència social i cívica.

La competència en la dimensió temporal de l'experiència social humana implica que l'alumnat conegui, identifiqui i apliqui a les informacions i fonts històriques les convencions cronològiques habituals, les formes de la seva representació i les categories temporals del temps històric (successió, durada, simultaneïtat i ritme). Això suposa, d'una banda, l'establiment de relacions entre els precedents i conseqüents dels períodes del passat que s'estudien així com les seves possibles connexions amb el temps actual, i, de l'altra, la iniciació en la capacitat de distingir i analitzar l'esdevenir històric de manera sincrònica, és a dir, la identificació de la interdependència de diversos factors històrics (econòmics, socials, polítics i culturals) en estructures i processos històrics concrets. Pensar en el temps també implica pensar en l'espai i tenir capacitat per relacionar els fets que succeeixen en un àmbit local amb situacions més generals.

La competència en la crítica de fonts històriques pretén que l'alumnat, a més dels discursos estructurats sobre períodes històrics que s'ofereixen al seu coneixement, verifiqui la seva veracitat a través de l'anàlisi de diverses fonts (textuals, icòniques, gràfiques, estadístiques, cartogràfiques, orals, etc.) i també que s'introdueixi alhora en el mètode de l'historiador intentant d'establir fets i interpretacions del passat a partir del contrast i comparació de fonts dins d'algun dels models de la historiografia actual. En definitiva, es tracta que l'alumnat sigui capaç de mobilitzar els coneixements obtinguts i les tècniques apreses davant de fonts de naturalesa primària i secundària dels períodes estudiats que siguin diferents a les presentades en les sessions lectives. Amb aquest aprenentatge l'alumnat haurà de tenir les eines per accedir de forma lliure i crítica a fonts diverses i rigoroses per analitzar i comprendre la societat en què viu en la seva complexitat, interrogar-se sobre les causes dels problemes i plantejar possibles vies de solució.

La competència social i cívica es refereix al desenvolupament de les capacitats de formar-se una consciència històrica, sentint-se participants de la construcció de la realitat social a través de les diferents generacions, i de tenir interès en preservar les memòries plurals dels diferents protagonistes del passat. El fet de pensar-se com a éssers històrics implica saber-se membres d'un col·lectiu amb el qual es comparteix una història, un territori, unes tradicions i una determinada visió del món, oberta als altres. Aquesta competència implica, també, la comprensió i respecte per la pluralitat i la diversitat social i cultural dins el marc de les institucions democràtiques. Aquestes capacitats tenen especialment raó de ser per orientar-se en un món globalitzat, complex i interconnectat, on cal cercar espais de referència comuns compatibles amb les diverses identitats personals i col·lectives. Finalment, la història ajuda al desenvolupament de la capacitat de previsió i adaptació als canvis, reforçant la voluntat de construir de forma activa societats futures més justes i equitatives.

Contribució de la matèria a les competències del batxillerat

La història, per la seva pròpia naturalesa, contribueix de manera notòria en les competències comunicatives comunes del batxillerat en la mesura que la verbalització, oral o escrita, i les formes d'explicació o exposició estructurades constitueixen un element formal tant per les interrelacions com per a la construcció del coneixement de la disciplina. La història col·labora també en la competència en recerca i competència digital, en la mesura que planteja investigacions i resolució de problemes, dimensions comunes de la construcció d'un pensament crític i científic, i pot constituir un marc idoni per a l'elaboració del treball de recerca del batxillerat, a partir de fonts materials, fonts d'arxiu i fonts orals, entre d'altres. També es pot afirmar que les formes de comunicació i d'obtenció de la informació precisen sovint la utilització de tecnologies d'informació digital i de mitjans audiovisuals per tal d'accedir a un ventall ampli d'informacions. Finalment, atès que la història implica la descripció i explicació dels fenòmens protagonitzats per persones i grups socials d'altres temps i espais, facilita l'assoliment de la competència en el coneixement i interacció amb el món, que es concreta en l'aproximació empàtica a altres cultures i èpoques sense pretendre interpretar el passat de forma acrítica des de la pròpia percepció..

2.4. Criteris d'avaluació.

1. Conèixer i utilitzar les tècniques bàsiques d'indagació i explicació històrica, seleccionar i contrastar informacions procedents de diferents fonts, valorar críticament el seu contingut i comunicar els resultats amb rigor i usant el vocabulari històric adient. Relacionar la dimensió local dels fenòmens amb contextos més generals.
2. Reconèixer, situar cronològicament i valorar els processos i esdeveniments rellevants anteriors a l'època contemporània que permetin l'anàlisi de situacions posteriors i les particularitats de l'evolució històrica de Catalunya i d'Espanya.
3. Analitzar i caracteritzar la crisi de l'Antic Règim a Catalunya i Espanya, així com el procés de construcció de l'estat liberal, reconeixent l'abast dels canvis i les seves limitacions, i relacionant les fases particulars amb el context europeu i hispanoamericà.
4. Descriure i analitzar, a través de les fonts estadístiques i gràfiques, la natura i dimensió dels canvis socials i econòmics que tenen lloc al llarg del segle XIX, posant un èmfasi especial en les particularitats del procés industrial i del moviment obrer a Catalunya.
5. Descriure el sistema polític de la Restauració i identificar algunes de les realitzacions i fracassos de l'etapa. Caracteritzar els trets bàsics de les formulacions del nacionalisme polític a Catalunya.
6. Valorar la transcendència històrica de la Segona República, identificant els projectes modernitzadors i les realitzacions, a partir del contrast de diferents fonts històriques. Caracteritzar i analitzar l'obra de la Generalitat republicana en el seu context històric.
7. Resumir les causes, desenvolupament i conseqüències de la guerra civil espanyola, amb especial èmfasi en l'evolució del conflicte a Catalunya i la situació de la població civil, i identificar les implicacions internacionals de l'esdeveniment.

8. Identificar els trets definitoris de la dictadura franquista, les particularitats ideològiques i institucionals del règim polític i les fases principals de l'evolució social i econòmica. Valorar les conseqüències de la repressió política, ideològica, social i identitària en el conjunt d'Espanya i en l'àmbit català en particular, i analitzar les formes d'oposició al règim.
9. Descriure les característiques i dificultats del procés de transició democràtica i explicar els principis que regulen l'organització política i territorial de l'estat espanyol. Conèixer el procés de recuperació de l'autogovern català i les funcions de les institucions que en formen part.
10. Valorar positivament el procés de recuperació de les llibertats i la necessitat de preservar la memòria de la lluita per la democràcia. Analitzar els problemes socials pendents des d'una visió crítica, proposant solucions per mitjà del diàleg i la cooperació, superant estereotips i prejudicis.

3. Història de l'Art.

Per a l'assignatura d'Història de l'Art de Segon de Batxillerat utilitzem el llibre de l'Editorial Vicens Vives.

3.1. Objectius.

1. Comprendre i valorar els canvis en la concepció de l'art i l'evolució de les seves funcions socials al llarg de la història.
2. Conèixer el llenguatge artístic de les diferents arts plàstiques i visuals i adquirir una terminologia específica, utilitzar-la amb precisió i rigor i aplicar-la a l'esquema d'un mètode d'anàlisi i interpretació de les obres d'art.
3. Entendre les obres d'art en la seva globalitat, com a exponents de la creativitat humana, susceptibles de ser gaudides per si mateixes i valorades com a documents testimonials d'una època i una cultura concretes.
4. Conèixer algunes de les metodologies i tipologies de fonts per a l'estudi de l'obra d'art i valorar la seva contribució a l'anàlisi i interpretació de les diverses manifestacions artístiques.
5. Identificar, analitzar, caracteritzar i diferenciar algunes de les manifestacions artístiques més destacades dels principals estils de la història de l'art occidental, situar-les en les coordenades espaciotemporals, descobrir-ne les connexions explicatives amb el context social i històric i sintetitzar-ne les significacions i els processos diacrònicament observables, tot relacionant-los amb els estils precedents i conseqüents.
6. Conèixer els grans corrents de la creació artística contemporània i reflexionar sobre el paper de l'art i dels i les artistes en el món actual.
7. Analitzar autors, obres i temes d'estils rellevants en la producció artística dins l'àmbit de la història de Catalunya, caracteritzant els elements particulars a partir de l'observació directa i indirecta.
8. Portar a terme activitats de documentació i d'indagació a partir de diverses fonts en les quals s'analitzin, es contrastin i s'interpretin informacions i valoracions diverses sobre aspectes de la història de l'art.
9. Conèixer, gaudir i valorar el patrimoni artístic, contribuint de manera activa a la seva conservació, com a font de riquesa i llegat que cal transmetre a les generacions futures i rebutjant els comportaments que el deteriorenen.

10. Adquirir criteris per conformar el gust personal, la capacitat de gaudir de l'art i el desenvolupament del sentit crític, aprenent a expressar sentiments propis davant les creacions artístiques, respectant la diversitat de percepcions davant l'obra d'art i superant estereotips i prejudicis.

3.2. Continguts.

CONTINGUTS COMUNS PER A TOTS ELS BLOCS

- Definició del concepte d'art en el marc de la seva evolució històrica. Identificació i valoració del significat de l'obra artística. Coneixement d'algunes de les metodologies de la història de l'art i identificació de les principals tipologies de fonts per a l'estudi de les manifestacions artístiques.
- Identificació de les funcions de l'art en les diferents èpoques en relació amb artistes, clients i promotors. Identificació i valoració del paper de les dones en la creació artística.
- Identificació i classificació dels vehicles, les tècniques, les materials i les tipologies artístiques. Definició del concepte d'estil i aplicació de la seva periodització històrica en obres artístiques concretes.
- Definició dels conceptes de patrimoni artístic i rutes historico-artístiques i valoració de la necessitat de protegir el patrimoni com a herència cultural dels grups humans i difondre'l.
- Ús de la cronologia i codis per mesurar el temps historico-artístic. Representació de l'espai geogràfic i del temps històric, amb inclusió pertinent de dades, obres, autors, fets historico-artístics i estils.
- Identificació de causes i conseqüències dels fenòmens artístics en el seu context històric, amb especial referència als precedents i conseqüents estilístics i als processos de continuïtat i canvis, constatant els diferents ritmes evolutius de les societats i la varietat de manifestacions.
- Anàlisi i interpretació de les obres d'art dins el seu context, aplicant un esquema metodològic coherent i flexible, utilitzant correctament el vocabulari específic de la disciplina i desenvolupant la capacitat del gaudi estètic.

L'art occidental en el món antic i medieval

- Caracterització de l'arquitectura a la Grècia i la Roma antigues, analitzant les formes, interpretant les funcions dels espais i valorant les aportacions tècniques de les diferents civilitzacions.
- Caracterització i comentari metodològic de les principals obres de la imatge a la Grècia i la Roma antigues. Identificació i explicació de les principals continuïtats i canvis en l'evolució estilística de la imatge grega i romana, en relació amb els seus precedents i conseqüents.
- Identificació, anàlisi, interpretació i valoració de l'arquitectura i la imatge romànica. Localització del "Camí de Sant Jaume" i valoració de la seva importància en la difusió de l'estil. Caracterització de l'art romànic a Catalunya per mitjà de l'anàlisi i comentari metodològic d'obres representatives, incidint en la concepció de l'espai religiós i en la lectura iconogràfica de les imatges.
- Identificació, anàlisi, interpretació i valoració de l'arquitectura i de l'art de la imatge d'època gòtica, en el context d'una cultura urbana. Caracterització de l'art gòtic a Catalunya, identificant les seves particularitats, per mitjà de l'anàlisi i comentari metodològic d'obres representatives dins el context de la Corona catalano-aragonesa.

- Caracterització de l'art hispanomusulmà, valoració de les seves aportacions i influències per mitjà de l'anàlisi i comentari metodològic d'obres representatives de l'art islàmic a la península Ibèrica.

L'art occidental en el món modern

- Caracterització dels trets estilístics del Renaixement italià. Descripció i anàlisi de la nova concepció de l'espai arquitectònic per mitjà de l'anàlisi i el comentari metodològic d'alguns exemples.
- Anàlisi i interpretació dels temes, formes i funcions principals de l'escultura i la pintura renaixentista italiana, identificant-ne les fonts d'inspiració. Anàlisi i comentari metodològic d'alguns exemples.
- Caracterització general del barroc en la seva diversitat de manifestacions, cronològica i geogràfica. Descripció i anàlisi de la concepció barroca de l'espai arquitectònic i de la seva relació amb l'urbanisme, així com de les funcions al servei dels poders polític i eclesiàstic. Anàlisi i comentari metodològic d'alguns exemples.
- Anàlisi i interpretació dels principals temes, formes, funcions i tendències de la pintura i l'escultura barroques a Itàlia i a la península Ibèrica. Anàlisi i comentari de l'evolució estilística d'artistes barrocs representatius de tendències diverses.
- Descripció i anàlisi de l'arquitectura del segle XVIII, valorant la seva situació entre la pervivència del barroc i el neoclassicisme. Anàlisi dels principals temes i funcions de la pintura del segle XVIII, identificant les novetats.
- Anàlisi d'una obra escultòrica, pictòrica o arquitectònica de l'època moderna a Catalunya, situant-la en el context local i europeu.

L'art contemporani

- Definició de l'àmbit cronològic i geogràfic de l'art contemporani. Síntesi evolutiva de les arts plàstiques vuitcentistes des del romanticisme fins al simbolisme, matisant les singularitats en els casos espanyol i català. Anàlisi de l'obra de Goya i de la seva repercussió.
- Sistematització de l'evolució de l'arquitectura al llarg del segle XIX, analitzant algunes obres característiques de l'historicisme, eclecticisme i modernisme, amb especial atenció a la singular eclosió del modernisme a Catalunya i la seva pervivència. Valoració de l'ús dels nous materials en l'arquitectura per a noves funcions i caracterització de l'urbanisme modern.
- Sistematització, classificació, anàlisi i valoració de les primeres avantguardes, valorant la influència de les tradicions no occidentals en la seva gestació. Anàlisi de l'obra d'un artista i d'una artista europeus i catalans representatius.
- Anàlisi d'obres representatives dels principals corrents arquitectònics del segle XX: racionalisme, organicisme i estil internacional, entre altres, valorant la renovació del llenguatge arquitectònic que aporten.
- Sistematització, classificació, anàlisi i valoració de la plàstica a la segona meitat del segle XX, per mitjà de l'anàlisi de la trajectòria d'algun o alguna artista d'àmbit extraeuropeu.
- Identificació del rol de l'art i de l'artista en la segona meitat del segle XX: de l'art com a denúncia social a l'art com a bé de consum. Caracterització de la singularitat d'algunes manifestacions contemporànies quant a la combinació de llenguatges expressius, analitzant alguns exemples.

- Anàlisi d'alguns sistemes visuals contemporanis: fotografia, cartellisme o cinema, identificant les particularitats del seu llenguatge. Valoració de l'impacte de les noves tecnologies en la creació artística i dels nous reptes de la difusió i la conservació del patrimoni.

SEQÜENCIACIÓ DE CONTINGUTS.

1. L'ART

- 1.1. L'art. L'art com a matèria d'estudi. L'art com a document social. L'art com a patrimoni. Els museus i l'art. Les tipologies artístiques.
- 1.2. Urbanisme.
- 1.3. Arquitectura. Tipologies arquitectòniques. Característiques de l'arquitectura. Elements materials i tècnics.
- 1.4. La plàstica. L'escultura. La pintura. El gravat.
- 1.5. Anàlisi de l'obra d'art: urbanisme i arquitectura.
- 1.6. Anàlisi de l'obra d'art: escultura i pintura.

2. ART PREHISTÒRIC

- 2.1. Referents històrics.
- 2.2. Localització i evolució artística.
- 2.3. La pintura parietal.
- 2.4. L'estructura i l'art mobiliari.
- 2.5. L'arquitectura megalítica. L'Edat de Bronze a les Illes Balears.
- 2.6. La ceràmica.
- 2.7. L'Edat dels Metalls. La civilització celta. L'art ibèric.

3. PRIMERES CIVILITZACIONS

- 3.1. Referents històrics.
- 3.2. Localització i evolució artística.
- 3.3. Mesopotàmia. L'arquitectura: temples, palaus i tombes. L'escultura a Mesopotàmia. Arts sumptuàries.
- 3.4. L'art de la Pèrsia aquemènida.
- 3.5. L'art fenici.
- 3.6. Egipte. Una arquitectura per a l'eternitat. El hieratisme de l'escultura egípcia. La pintura egípcia: un art funerari. Arts decoratives i sumptuàries.

4. ART CLÀSSIC: GRÈCIA

- 4.1. Referents històrics.
- 4.2. Localització i evolució artística.
- 4.3. Antecedents: l'art cretomicènic. Art cretenc o minoic. Art micènic.
- 4.4. Característiques generals de l'art grec.
- 4.5. L'urbanisme: la construcció de la democràcia.
- 4.6. L'arquitectura: l'ordre i la raó. Estils arquitectònics. Arquitectura religiosa. Arquitectura civil.
- 4.7. L'escultura: un ideal de bellesa. Període geomètric. Escultura monumental.

4.8. Ceràmica: el testimoni pictòric.

4.9. El mosaic: una tècnica nova.

Fitxes: F.1. Partenó. F.2. Erectèon. F.3. Teatre d'Epidaure. F.4. Altar de Zeus a Pèrgam. F.5. Kuros i Kore. F.6. Guerrers de Riace. F.7. Discòbol. F.8. Diadumen. F.9. Hermes amb Dionís infant. F.10. Laocoont i els seus fills.

5. ART CLÀSSIC: ROMA

5.1. Referents històrics.

5.2. Localització i evolució artística.

5.3. L'art etrusc com a antecedent. Referents històrics. L'arquitectura etrusca. El realisme escultòric. La pintura funerària.

5.4. Característiques generals de l'art romà.

5.5. Urbanisme i Arquitectura: l'homogeneïtzació de l'Imperi. Tipologies arquitectòniques. Materials.

5.6. Realisme i idealisme de l'escultura romana.

5.7. La decoració pictòrica.

5.8. El detallisme del mosaic romà.

5.9. Art paleocristià o tardoromà. L'arquitectura al servei del culte. La cristianització de les imatges.

Fitxes: F.11. Colosseu o amfiteatre Flavi. F.12. Panteó. F.13. Maison Carrée. F.14. August de Prima Porta. F.15. Columna Trajana. F.16. Sacrifici d'Ifigènia.

6. ART BIZANTÍ

6.1. Referents històrics.

6.2. Localització i evolució artística.

6.3. Característiques generals.

6.4. Arquitectura: la basílica bizantina.

6.5. El delicat treball del marfil.

6.6. La riquesa decorativa del mosaic i la pintura.

Fitxes: F.17. Santa Sofia de Constantinoble. F.18. Mosaics de Justinià i Teodora.

7. ART ISLÀMIC I MUDÈJAR

7.1. Referents històrics.

7.2. Localització i evolució artística.

7.3. Característiques generals. Influències artístiques. Influència religiosa. Evolució de l'art hispano-musulmà.

7.4. Les característiques de l'arquitectura islàmica. Arquitectura religiosa. Arquitectura civil.

7.5. L'art mudèjar. Localització i evolució artística.

7.6. La diversitat de l'arquitectura mudèjar. Mudèjar castellanolleonès. Mudèjar toledà. Mudèjar aragonès. Mudèjar andalús.

Fitxes: F.19. Mesquita de Còrdova.

8. ART PREROMÀNIC

8.1. Referents històrics.

8.2. Localització i evolució artística.

8.3. Característiques generals.

8.4. El preromànic europeu.

8.5. El preromànic a la Península Ibèrica. L'art visigòtic. L'art asturià. L'art mossàrab.

Fitxes: F.20. Església de Santa María de Naranco.

9. ART ROMÀNIC

9.1. Referents històrics.

9.2. Localització i evolució artística.

9.3. Característiques generals.

9.4. L'arquitectura al servei de Déu. Catedrals i esglésies. Els conjunts monacals. El caràcter defensiu de l'arquitectura civil.

9.5. Les imatges de l'escultura.

9.6. La pintura com a imatge sagrada.

Fitxes: F.21. Sant Vicenç de Cardona. F.22. Portalada de Sant Pèire de Moissac. F.23. Portalada de Santa Maria de Ripoll. F.24. Majestat Batlló. F.25. Mare de Déu de Montserrat. F.26. Frescos de l'absis de Sant Climent de Taüll. F.27. Frontal d'Avià. F.28. Tapís de la Creació.

10. ART GÒTIC

10.1. Referents històrics.

10.2. Localització i evolució artística.

10.3. Característiques generals.

10.4. L'arquitectura. Elements arquitectònics principals. Edificis religiosos. Edificis civils.

10.5. La humanització de l'escultura.

10.6. La diversitat pictòrica.

Fitxes: F.29. Monestir de Poblet. F.30. Catedral de Chartres. F.31. Catedral de Lleó. F.32. Santa Maria del Mar. F.33. Llotja de València o de la Seda. F.34. Mare de Déu de Sallent. F.35. La resurrecció de Llätzer. F.36. El matrimoni Arnolfini. F.37. Tríptic d'El jardí de les delícies. F.38. Pintures de la capella de Sant Miquel. F.39. Retaule de l'Esperit Sant. F.40. Mare de Déu dels Con-sellers.

11. ART RENAIXENTISTA

- 11.1. Referents històrics.
  - 11.2. Localització i evolució artística.
  - 11.3. Característiques generals.
  - 11.4. Urbanisme i arquitectura. El Quattrocento. El Cinquecento. El manierisme. Urbanisme ideal i urbanisme de jardins. La nova formulació dels edificis religiosos. Els palaus. Les vil·les. Altres tipologies urbanes.
  - 11.5. Espanya: entre l'ornamentació i el purisme.
  - 11.6. L'escultura: del classicisme al manierisme.
  - 11.7. La pintura: de la norma a l'antinorma. La pintura florentina. Les escoles del nord. El Cinquecento. El Renaixement nòrdic.
  - 11.8. La pintura renaixentista a Espanya. El Greco: un artista singular.
- Fitxes: F.41. Església de San Lorenzo. F.42. San Pietro in Montorio. F.43. Villa Capra (la Rotonda). F.44. David. F.45. Pietat del Vaticà. F.46. Naixement de Venus. F.47. L'escola d'Atenes. F.48. Volta de la Capella Sixtina i Judici Final. F.49. Dànae. F.50. L'enterrament del senyor d'Orgaz.

12. ART BARROC I ROCOCÓ

- 12.1. Referents històrics.
  - 12.2. Localització i evolució artística.
  - 12.3. Característiques generals. El Barroc. El Rococó.
  - 12.4. El Barroc: urbanisme i arquitectura. Urbanisme: de la ciutat papal a la ciutat del rei. Els jardins. El palau: de la reialesa a la noblesa. L'església, entre la litúrgia i l'especulació espacial.
  - 12.5. El moviment: un nou concepte escultòric. Bernini com a model. Exuberància i intimisme de l'escultura rococó.
  - 12.6. La pintura: del naturalisme al rococó. Tendències artístiques del segle XVII. Continuïtat i ruptura en la pintura rococó.
  - 12.7. El segle d'Or de la pintura espanyola. Entre el manierisme i el naturalisme. Ribera: un espanyol napolità. Entre el naturalisme i el classicisme: Velázquez, Zurbarán i Cano. El triomf Barroc.
- Fitxes: F.51. Columnata de la plaça de Sant Pere del Vaticà. F.52. San Carlo alle Quattro Fontane. F.53. Palau de Versalles. F.54. Apol·lo i Dafne. F.55. Magdalena penitent. F.56. La mort de la Verge. F.57. Judit i Holofernes. F.58. Les tres Gràcies. F.59. La lliçó d'anatomia del professor Tulp. F.60. Vista de Delft. F.61. Las Meninas. F.62. Nens menjant raïm i meló. F.63. El gronxador.

13. NEOCLASSICISME I ROMANTICISME

- 13.1. Referents històrics.
- 13.2. Localització i evolució artística.
- 13.3. Neoclassicisme: Característiques generals.
- 13.4. Un retorn als models arquitectònics de l'Antiguitat clàssica.
- 13.5. La idealització de l'escultura neoclàssica.

13.6. L'ordre i la fredor de la pintura neoclàssica. Goya: entre la tradició i la ruptura.

13.7. El Romanticisme: característiques generals.

13.8. La pintura romàntica. La contraposició romàntica i classicista a França. El romanticisme alemany. La diversitat anglesa.

Fitxes: F.64. Eros i Psique. F.65. El jurament dels Horacis. F.66. La llibertat guiant el poble. F.67. La família de Carles IV.

14. DEL REALISME AL MODERNISME

14.1. Referents històrics.

14.2. Localització i evolució artística.

14.3. L'urbanisme: entre la realitat i la utopia.

14.4. L'arquitectura: recuperació del passat i nous materials. L'eclecticisme de l'arquitectura historicista. Les noves possibilitats del ferro. L'escola de Chicago: la llavor del Funcionalisme.

14.5. L'escultura.

14.6. Tendències i ismes pictòrics. La "fotografia objectiva" del Realisme. La captació atmosfèrica de l'Impressionisme. Postimpressionisme: un pont cap a l'avantguarda. La pervivència de la pintura acadèmica. El moviment simbolista.

14.7. El Modernisme. El Modernisme català.

Fitxes: F.68. Torre Eiffel. F.69. Casa Tassel. F.70. Palau de la Música Catalana. F.71. Casa Milà. F.72. El pensador. F.73. Els primers freds. F.74. Enterrament a Ornans. F.75. La vicaria. F.76. El dinar campestre. F.77. Sol naixent. Impressió. F.78. Els jugadors de cartes. F.79. El crit. F.80. La càrrega.

15. LES PRIMERES AVANTGUARDES

15.1. Referents històrics.

15.2. Localització i evolució artística.

15.3. Característiques generals.

15.4. L'arquitectura. El Funcionalisme. Organicisme. Arquitectura d'Avantguarda.

15.5. Les Primeres Avantguardes artístiques (1905-1945). Fauvisme. Expressionisme. Cubisme. Futurisme. Dadaisme. Abstracció. Surrealisme. L'Escola de París.

15.6. El Noucentisme català.

15.7. Mestres espanyols d'avantguarda. Picasso: un geni d'avantguarda. El Surrealisme oníric de Dalí. El món microscòpic de Miró.

15.8. L'Avantguardisme a llatinoamèrica i als Estats Units.

Fitxes: F.81. Pavelló alemany. F.82. Casa Kauffman o la casa de la Cascada. F.83. Desconsol. F.84. El profeta. F.85. Figura jacent. F.86. Tres nus al bosc (Pastoral). F.87. La ratlla verda. F.88. Paisatge a l'Estaque. F.89. Composició número IV. F.90. Tableau II. F.91. Interior holandès I. F.92. El gran masturbador. F.93. Guernica.

16. ART DE LA SEGONA MEITAT DEL SEGLE XX

16.1. Referents històrics.

16.2. Localització i evolució artística.

16.3. Característiques generals.

16.4. Del Funcionalisme a l'arquitectura d'autor. L'herència funcionalista. La crisi del moviment Modern: l'arquitectura postmoderna. High Tech i arquitectura d'autor.

16.5. Segones Avantguardes artístiques. Informalisme. Expressionisme abstracte. Pop – Art. Nou realisme francès. Abstracció postpictòrica i Minimal Art. Art acció i art conceptual. Art cinètic o Op – Art. *Arte povera*. Hiperrealisme i Fotorealisme. Individualitats artístiques. Tendències Postmodernes. Atres tendències a partir del 1980.

16.6. L'escultura.

16.7. L'art digital.

Fitxes: F.94. Museu Guggenheim de Bilbao. F.95. Stabile-mobile, Oshkosh. F.96. Elogi de l'aigua. F.97. U. F.98. Dona II. F.99. Sopes Campbell's. F.100. El marxisme curarà els malalts.

El comentari de les obres d'art sempre es veurà afectat per les indicacions fetes al començament del curs per la sots-coordinació d'Història de l'Art de les PAU.

3.3. Competències.

Competències específiques de la matèria

La matèria d'història de l'art comporta el domini de bases teòriques, procediments i actituds que es relacionen amb tres competències fonamentals: la competència en la dimensió temporal de les manifestacions artístiques; la competència en l'observació, anàlisi i interpretació de les obres d'art, i la competència en el desenvolupament de la sensibilitat estètica.

La competència en la dimensió temporal de les manifestacions artístiques implica que l'alumnat conegui, identifiqui i apliqui a les informacions, a les fonts històriques i, molt concretament, a les obres d'art, les convencions cronològiques habituals, les formes de la seva representació i les categories temporals del temps històric (successió, durada, simultaneïtat i ritme). Això suposa l'establiment de relacions entre els precedents i conseqüents de les obres d'art que s'estudien, així com les seves possibles connexions amb les formulacions estètiques de l'art actual. Finalment, també implica una certa competència en la identificació del fet que, al llarg de la història, els estils artístics representen, des del punt de vista del ritme temporal, una de les maneres específiques d'entendre l'evolució dels imaginaris socials i la tensió entre les continuïtats i els canvis, les similituds i les diferències.

La competència en l'observació, anàlisi i interpretació de les obres d'art implica que l'alumnat, a més dels discursos estructurats sobre obres i estils artístics situats en períodes històrics que s'ofereixen al seu coneixement, s'introdueixi en el mètode de l'historiador de l'art i apliqui un sistema de comentari de les obres d'art que inclogui la identificació, comparació, anàlisi formal i interpretació en

relació amb el context històric amb l'ajut de fonts de tot tipus. En definitiva, es tracta que l'alumnat sigui capaç de mobilitzar els coneixements obtinguts i les tècniques apreses davant les obres d'art dels períodes estudiats que siguin diferents a les presentades en les sessions lectives i alhora sigui capaç també d'interioritzar un mètode per enfrontar-se a l'observació i interpretació d'obres d'art de manera autònoma, ampliant la seva capacitat de "veure" per tal de comprendre i valorar les manifestacions artístiques en la seva diversitat.

Per competència en el desenvolupament de la sensibilitat estètica s'entén el desenvolupament de la capacitat del gaudi per les obres d'art, com a exponents de la creativitat humana i testimoniatges d'una època i d'una cultura, però també susceptibles de ser apreciades per si mateixes, amb independència de la funció per la qual van ser concebudes en el seu origen. Aquesta valoració de les obres com a vehicles per comunicar idees i compartir i verbalitzar sensacions, més enllà de les seves funcions socials, contribueix a generar actituds de respecte per la diversitat de manifestacions i agents creatius, així com experiències d'emoció estètica que ajuden l'alumnat a conformar els seus gustos personals.

Contribució de la matèria a les competències generals del batxillerat

La història de l'art, per la seva pròpia naturalesa, contribueix de manera notòria a l'assoliment de les competències comunicatives comunes del batxillerat en la mesura que la verbalització, oral o escrita, i les formes d'explicació o exposició estructurades són un element formal per a la construcció del coneixement de la disciplina. La història de l'art, d'altra banda, col·labora en la competència en recerca i competència digital, en la mesura que planteja investigacions i resolució de problemes, dimensions comunes en la construcció d'un pensament crític i científic, i pot ser un marc idoni per a l'elaboració del treball de recerca del batxillerat. També es pot afirmar que les formes de comunicació i d'obtenció de la informació necessiten sovint l'ús de tecnologies d'informació digital i de mitjans audiovisuals per accedir a un ventall ampli d'informacions que, en el cas de les manifestacions artístiques, es vehiculen sovint per mitjà de les noves tecnologies. Finalment, atès que la història de l'art implica l'estudi de les formes visuals produïdes per agents de contextos històrics concrets, facilita el desxiframent de codis de significació que ajuden de manera notòria a l'alfabetització de la imatge i, en conseqüència, a l'assoliment de la competència en el coneixement i la interacció amb el món, la qual també inclou una dimensió social i cívica que, en el cas de la història de l'art, es concreta en l'aproximació empàtica a altres cultures sense prejudicis i estereotips, que permeti l'apreciació i valoració de les seves creacions, així com del patrimoni que ens és propi.

3.4. Criteris d'avaluació.

1. Exposar una definició del concepte d'art, tot resumint algunes de les seves funcions al llarg de la història a partir d'exemples concrets i analitzant i comparant els canvis produïts en la seva concepció en diferents moments històrics i en diferents cultures.
2. Resumir l'esquema d'un mètode de comentari i lectura d'una obra d'art que tingui en compte els elements que la componen i la seva relació amb el context històric i cultural, aplicar-lo a l'anàlisi i interpretació de diverses obres arquitectòniques i plàstiques, emprant els diferents tipus de discurs lingüístic i utilitzant la terminologia adequada per identificar els vehicles artístics i les tipologies.
3. Identificar, analitzar i interpretar diverses obres d'art representatives d'una època que no sigui la contemporània i també l'evolució de l'obra d'un o una artista no contemporanis, tot assenyalant-hi les peculiars relacions entre el

rol dels artistes i la societat en els casos estudiats i els canvis respecte d'èpoques precedents o conseqüents.

4. Resumir i caracteritzar els components determinants i les línies bàsiques de les formes, temes i funcions dels estils d'una de les èpoques de la història de l'art (llevat de la contemporània), situar-los amb la màxima precisió possible en unes coordenades espaciotemporals, establir-hi les ruptures i continuïtats pertinents i relacionar-los amb el context històric en què es desenvolupen.
5. Reconèixer i analitzar obres significatives d'artistes rellevants, amb especial atenció a artistes espanyols i catalans, distingint tant els trets diferenciadors del seu estil com els elements que comparteixen amb artistes coetanis, així com valorant la diversitat de corrents o models estètics que es poden desenvolupar en una mateixa època.
6. Explicar de manera resumida les continuïtats i canvis observables dels estils plàstics vuitcentistes, així com el tractament dels temes i les actituds de l'imaginari col·lectiu que s'hi poden observar per mitjà de l'anàlisi i interpretació d'alguns exemples paradigmàtics.
7. Identificar, analitzar i interpretar obres significatives del segle XX que revelin la diversitat de plantejaments i tendències plàstiques i visuals de l'art contemporani, valorant les innovacions que aporten i les funcions socials en cada cas i argumentant el paper de l'art en el món actual.
8. Resumir les tendències arquitectòniques dels segles XIX i XX a partir de l'anàlisi d'algunes edificacions característiques. Identificar, analitzar i interpretar algunes obres arquitectòniques contemporànies.
9. Observar directament i analitzar monuments artístics i obres d'art en museus i exposicions, prèvia preparació amb informació pertinent, apreciar la qualitat estètica de les obres i expressar, oralment o per escrit, una opinió fonamentada. Planificar i realitzar petits treballs d'indagació a partir del patrimoni artístic o de rutes historico-artístiques.

4. Geografia.

Per a l'assignatura de Geografia de Segon de Batxillerat utilitzem el llibre de l'Editorial Vicens Vives.

4.1. Objectius.

1. Entendre l'espai geogràfic espanyol i català com a espais dinàmics, resultat de la combinació de processos socials, econòmics, tecnològics i culturals que han actuat en un determinat marc territorial i temporal.
2. Conèixer i valorar la posició de Catalunya i Espanya en un món globalitzat i interrelacionat, en el que es donen alhora processos d'uniformització dels sistemes econòmics i de desigualtat socioeconòmica.
3. Comprendre i valorar les relacions que existeixen entre els territoris que integren l'Estat espanyol i la Unió Europea i desenvolupar actituds de coneixement, apreciació i cooperació, superant estereotips i prejudicis.
4. Considerar la posició de Catalunya en el conjunt de l'Estat espanyol, així com el seu paper en la Unió Europea i en el sistema-món.

5. Identificar i explicar les característiques dels diferents paisatges existents a Catalunya i Espanya i relacionar-los amb els medis naturals europeus i mundials.
6. Analitzar les activitats productives, el seu procés de canvi i els seus impactes socials, territorials i mediambientals, reconeixent que els agents humans són actualment els factors primordials en la configuració dels espais de producció.
7. Identificar els trets essencials de la distribució, dinàmica i estructura de la població, incorporant si escau la perspectiva de gènere, i la seva influència en la configuració dels processos que defineixen l'espai.
8. Adquirir una consciència crítica en relació amb els límits del creixement i l'esgotament dels recursos i a les desigualtats socioeconòmiques. Conèixer l'abast de les polítiques socials i de preservació del patrimoni natural i cultural i valorar les decisions que afecten a la gestió dels recursos i a l'ordenació del territori.
9. Identificar i comprendre els elements bàsics de l'organització del territori, utilitzant conceptes i destreses específicament geogràfiques, aplicats a la comprensió de l'organització político-territorial de les diferents administracions, distingint la diversitat de competències territorials.
10. Manifestar disposició per participar activament en l'ordenació del territori, en la conservació del patrimoni paisatgístic i en un repartiment just dels recursos a escala mundial.

4.2. Continguts.

CONTINGUTS COMUNS A TOTS ELS BLOCS

- Obtenció, selecció i ús d'informacions de contingut geogràfic procedents de fonts diverses (cartogràfiques, estadístiques, textos, imatges, treball de camp, tecnologies de la informació i la comunicació) per tal de localitzar i interpretar els fenòmens territorials i les seves interrelacions.
- Realització de treballs d'indagació geogràfica –individuals o en grup- que comportin la interpretació de dades i la verificació de les hipòtesis formulades. Comunicació dels resultats d'una recerca per mitjans convencionals i a través de les tecnologies de la informació, emprant la terminologia específica en la descripció, explicació i valoració dels fenòmens estudiats.
- Identificació de les causes i les conseqüències dels fenòmens estudiats, així la seva distribució espacial i la simultaneïtat de factors implicats en determinats processos.
- Lectura, interpretació i comparació de diferents documents cartogràfics (plànols i mapes de diferent natura, imatges, croquis) a diferents escales. Anàlisi de fenòmens globals a escales regionals i locals.
- Presa de consciència del caràcter exhaurible dels recursos i de la necessitat d'una producció respectuosa amb el medi ambient i d'unes pautes de comportament individual i col·lectiu responsable. Apreciació de la diversitat de paisatges i de la necessitat de la seva gestió i preservació.

Catalunya i Espanya a Europa i al món

- Identificació de les transformacions i desequilibris d'un món globalitzat, divers, desigual i en canvi constant, reconeixent els centres de poder i localitzant les grans àrees socioeconòmiques i geopolítiques. Anàlisi i reflexió crítica dels processos i factors d'ordre i desordre mundial, distingint les seves

causes i conseqüències. Valoració de les intervencions de les institucions internacionals en la presa de decisions polítiques, econòmiques i socials.

- Anàlisi de la posició de la Unió Europea en el món a partir de l'anàlisi i interpretació dels indicadors demogràfics, econòmics, financers, socials i culturals. Identificació de les fortaleeses i problemes en el procés de la construcció de la Unió Europea.
- Anàlisi de la posició d'Espanya dins la Unió Europea i el món. Anàlisi dels elements bàsics de l'organització territorial de l'Estat espanyol. Distinció i valoració de la diversitat de competències territorials de les administracions.
- Caracterització de Catalunya com a comunitat autònoma i com a nació. Reconeixement de la cultura i la identitat com factors decisius per entendre la realitat i l'evolució de Catalunya, valorant les diverses expressions culturals del territori com a patrimoni de la humanitat.
- Anàlisi dels intercanvis i fluxos entre Catalunya i Espanya, la Unió Europea i la resta del món. Identificació del paper i posició de Catalunya dins l'espai econòmic europeu i l'Europa de les regions.

Medi ambient i paisatges

- Anàlisi dels elements físics i de l'acció antròpica en la configuració dels paisatges de la península Ibèrica: problemes ecològics i riscos naturals. Caracterització dels grans conjunts naturals de Catalunya i Espanya dins l'àmbit mediterrani.
- Identificació dels principals recursos hídrics, primeres matèries i recursos energètics. Definició de *recurs natural* des d'una perspectiva social, considerant les variables d'ús, abús i escassetat. Concepte de *sostenibilitat*.
- Localització, identificació de problemàtiques i condicionants dels paisatges catalans i espanyols, analitzant de manera específica en el cas català la problemàtica de les àrees de muntanya i del litoral. Coneixement i valoració de les polítiques de protecció, conservació i millora ambiental de les diferents administracions.
- Identificació del paper dels factors naturals, socioeconòmics, tècnics, polítics, i culturals en la configuració, dinàmica i transformació dels espais geogràfics

Territori i activitats econòmiques

- Anàlisi de l'índex de desenvolupament humà a l'Estat espanyol i a les comunitats autònomes. Localització i valoració de les especificitats i els desequilibris territorials entre comunitats. Anàlisi de l'índex de desenvolupament humà a Catalunya, localitzant les variacions per mitjà de l'estudi de casos a escala local.
- Caracterització dels canvis i permanències en el espai rural català i espanyol. Anàlisi de la dimensió social, econòmica, ambiental i cultural dels paisatges rurals. Valoració de la industrialització de l'agricultura, la ramaderia i la pesca en el marc de la Unió Europea i el món.
- Anàlisi del creixent protagonisme dels serveis i de la seva heterogeneïtat. Valoració de la dimensió i impacte social, econòmic i ambiental del sector dels transports i comunicacions en la producció i el consum. Anàlisi del paper econòmic i la incidència mediambiental dels espais turístics. Valoració dels serveis socials i les polítiques referides a l'educació i la sanitat.
- Caracterització del teixit industrial català i espanyol: singularitats, nuclis i eixos. Apreciació dels canvis en el model de desenvolupament industrial pel que fa a les dimensions socials, econòmiques, ambientals i culturals que se'n

deriven. Identificació de les tendències i problemàtiques de la indústria catalana i espanyola en el marc de la Unió Europea i del món: processos de reestructuració productiva i deslocalització a escala global.

- Aplicació de conceptes bàsics d'economia a l'anàlisi del funcionament del món del treball, tot identificant i valorant l'impacte dels processos de globalització i deslocalització en les relacions socials i personals a l'entorn i establint relacions amb altres escales, per mitjà de l'estudi de casos reals o simulats. Identificació del paper de les dones en les estructures laborals.

La població i el sistema urbà: dinàmica, diversitat i desigualtat

- Anàlisi de la distribució, estructura i dinàmica natural de la població: el creixement vegetatiu, el saldo migratori i el procés d'envelliment. Identificació i valoració dels canvis i permanències en relació als models de fecunditat i familiars. Coneixement d'algunes polítiques demogràfiques a escala europea.
- Identificació dels impactes econòmics i culturals dels fluxos migratoris, de les seves variables espacials i dels reptes de futur. Coneixement de les polítiques migratòries a Catalunya, Espanya i la Unió Europea. Valoració de la diversitat cultural de l'entorn, assumint els valors democràtics de la convivència i el respecte.
- Anàlisi del fet urbà: infraestructures, espais públics i privats i relacions socials. Identificació dels factors d'exclusió social, els desequilibris i les desigualtats internes i la seva localització espacial. Localització de les principals xarxes urbanes i infraestructures de comunicació i valoració dels límits del seu creixement.
- Caracterització del nucli urbà com a espai de producció i de consum: de l'especialització funcional de la ciutat central a la urbanització difusa. Valoració dels models residencials suburbà i rururbà i del seu impacte territorial i social. Anàlisi del nucli urbà com a espai de relació social i reconeixement de les formes de participació ciutadana en la planificació i gestió de la pròpia localitat.
- Descripció de l'organització político-administrativa de Catalunya i de les seves relacions amb altres administracions territorials. Identificació del paper de la planificació territorial en la correcció de desequilibris territorials.

SEQÜENCIACIÓ DE CONTINGUTS.

BLOC I. NATURALESA I MEDI AMBIENT

1. EL MEDI FÍSIC D'ESPANYA I DE CATALUNYA

1. El territori espanyol: el relleu.
2. La formació geològica del relleu peninsular.
3. La Meseta: serralades interiors i vores muntanyoses.
4. Les serralades exteriors a la Meseta.
5. Les depressions de l'Ebre i del Guadalquivir.
6. El relleu del litoral peninsular.
7. Els relleus insulars: les Balears i Canàries.

8. La geomorfologia de Catalunya.

MÈTODES DE TREBALL GEOGRÀFIC: Analitzar i representar el relleu d'un mapa.

2. ELS CLIMES D'ESPANYA I DE CATALUNYA

1. Mecanismes que influeixen en el clima.
2. Factors que influeixen en els climes d'Espanya.
3. Els climes de l'Espanya peninsular i de les Balears.
4. Els climes de les Canàries.
5. Els climes de Catalunya.

MÈTODES DE TREBALL GEOGRÀFIC: Analitzar el temps atmosfèric.

3. ELS RECURSOS DE LA NATURA

1. L'aigua, un recurs escàs.
2. Els recursos energètics.
3. L'energia nuclear i les energies renovables alternatives.
4. Els recursos miners.
5. L'aigua i els recursos energètics i minerals a Catalunya.

MÈTODES DE TREBALL GEOGRÀFIC: Interpretar gràfics amb variables múltiples.

4. PAISATGE I MEDI AMBIENT

1. Els paisatges vegetals
2. Repercussions ambientals de les activitats econòmiques.
3. Respostes envers la sostenibilitat.
4. Solucions envers la sostenibilitat.
5. El paisatge: polítiques de protecció i de conservació.
6. Paisatge i medi ambient a Catalunya

MÈTODES DE TREBALL GEOGRÀFIC: Interpretar un paisatge.

BLOC II. TERRITORI I ACTIVITATS ECONÒMIQUES

5. CANVIS I PERMANÈNCIES EN EL SECTOR PRIMARI

1. De l'agricultura tradicional a l'agricultura de mercat.
2. Producció i comerç agraris.
3. Els paisatges agraris d'Espanya.
4. L'activitat pesquera.
5. El sector primari català.

MÈTODES DE TREBALL GEOGRÀFIC: Analitzar un paisatge agrari.

6. LA REESTRUCTURACIÓ DELS ESPAIS INDUSTRIALS

1. Les etapes de la industrialització.
2. El model actual de desenvolupament industrial.
3. La indústria espanyola i la Unió Europea.
4. El teixit industrial espanyol.
5. El sector de la construcció.
6. La indústria a Catalunya.

MÈTODES DE TREBALL GEOGRÀFIC: Elaborar un mapa de distribució de freqüències.

7. ELS SERVEIS. EL TURISME

1. Heterogeneïtat i distribució territorial dels serveis.
2. La terciarització de l'economia i la societat del benestar.
3. Els serveis relacionats amb el temps de lleure. El turisme.
4. El sector dels serveis a Catalunya.

MÈTODES DE TREBALL GEOGRÀFIC: Elabora i analitza un diagrama de dispersió.

8. L'ACTIVITAT COMERCIAL I LES COMUNICACIONS

1. Els intercanvis en el món d'avui.
2. Les característiques del comerç interior.
3. El comerç exterior espanyol i la balança de pagaments.
4. Els transports i les comunicacions.
5. Els mitjans de comunicació.
6. El comerç i les comunicacions a Catalunya.

MÈTODES DE TREBALL GEOGRÀFIC: Elaborar una enquesta.

BLOC III. LA POBLACIÓ I EL SISTEMA URBÀ

9. LA POBLACIÓ ESPANYOLA I LA CATALANA

1. La dinàmica de la població espanyola.
2. Característiques actuals de la població espanyola.
3. L'estructura de la població espanyola.
4. La distribució de la població en el territori.
5. La població activa espanyola.
6. La població a Catalunya.

MÈTODES DE TREBALL GEOGRÀFIC: Comentar un text.

10. ELS FLUXOS MIGRATORIS

1. Les migracions.
2. Les migracions interiors.
3. Les migracions exteriors.

4. D'un país d'emigrants a un país d'immigrants.
5. El debat sobre la immigració.
6. La immigració a Catalunya.

MÈTODES DE TREBALL GEOGRÀFIC: Elaborar mapes mentals.

11. LA CIUTAT I EL MÓN URBÀ.

1. El concepte de ciutat.
2. Els agents socials productors de la ciutat.
3. L'espai urbà: un valor de canvi.
4. L'urbanisme i l'ordenació del territori.
5. La morfologia urbana: el plànol de la ciutat.
6. Les funcions urbanes.
7. Ciutat i urbanització a Catalunya.

MÈTODES DE TREBALL GEOGRÀFIC: Analitzar el plànol d'una ciutat.

12. EL FENOMEN URBÀ A ESPANYA I A CATALUNYA

1. La ciutat preindustrial.
2. La ciutat industrial.
3. La ciutat postindustrial.
4. Jerarquia i xarxes urbanes.
5. Transformacions en la morfologia de les ciutats.
6. L'impacte ambiental de la urbanització.
7. El procés d'urbanització a Catalunya.
8. L'espai urbà a Catalunya.

MÈTODES DE TREBALL GEOGRÀFIC: Elaborar un histograma.

BLOC IV. CATALUNYA I ESPANYA EN UNA EUROPA I UN MÓN GLOBALS

13. UN MÓN GLOBALITZAT

1. El procés de globalització econòmica.
2. La desigualtat en el món.
3. La geopolítica.
4. Espanya a escala mundial.

MÈTODES DE TREBALL GEOGRÀFIC: Elaborar un mapa de cercles proporcionals.

14. ESPANYA A LA UNIÓ EUROPEA

1. Les organitzacions internacionals.

2. Les institucions supranacionals.
3. Espanya i la construcció de la Unió Europea.
4. Balanç de l'adhesió d'Espanya a la Unió Europea.
5. Espanya en el context dels països de la Unió Europea.

MÈTODES DE TREBALL GEOGRÀFIC: Cercar informació a Internet.

15. L'ORGANITZACIÓ POLÍTICA I TERRITORIAL D'ESPANYA I DE CATALUNYA

1. Les formes de govern. La democràcia.
2. La divisió de poders.
3. L'organització territorial de l'Estat espanyol.
4. L'organització politicoadministrativa de Catalunya.

MÈTODES DE TREBALL GEOGRÀFIC: Redactar un informe.

16. CATALUNYA EN EL CONTEXT ESPANYOL I EUROPEU

1. Els contrastos territorials: antecedents històrics.
2. Situació de Catalunya en el context espanyol.
3. Presència de Catalunya en el context europeu.
4. Polítiques d'ordenació territorial a Catalunya.

GLOSSARI

4.3. Competències.

Competències específiques de la matèria

Atès que el coneixement geogràfic es basa en la dimensió espacial dels fets i dels problemes per tal d'entendre i actuar en el món en què vivim, considerem que les competències específiques de la geografia són essencialment tres: la competència en la dimensió espacial dels fenòmens, la competència en l'anàlisi i interpretació de fonts geogràfiques i la competència social i cívica.

La competència en la dimensió espacial dels fenòmens representa l'adquisició, per part de l'alumnat, de coneixements sobre l'espai humanitzat, la localització i distribució dels fenòmens i la seva quantificació. També implica conèixer els processos temporals i els factors que poden influir en les dinàmiques de canvi geogràfic, així com aprendre a llegir l'impacte que provoca en l'espai. Aquesta competència ajuda a interpretar les intencions i les valoracions implícites o explícites contingudes en la consideració d'un espai, de la seva problemàtica i de les decisions de política territorial que es prenen en la seva planificació, per tal de considerar possibles alternatives i valorar la coherència entre el pensament i l'acció.

La competència en l'anàlisi i interpretació de fonts geogràfiques implica la utilització de procediments per llegir i interpretar els diversos tipus de representació cartogràfica; per cercar, obtenir i processar informació rellevants per al coneixement geogràfic (fonts cartogràfiques, gràfiques, estadístiques i textuais); per establir relacions causals entre les diferents variables a partir de determinats models o hipòtesis explicatives; i per comunicar els resultats d'una

recerca usant les tècniques de representació gràfica i cartogràfica i els conceptes geogràfics adequats.

La geografia, en establir pautes de comprensió i d'interpretació del que succeeix a escala local i mundial, afavoreix la formació de valors i actituds cívics i predisposa a la participació, des d'una concepció solidària i de justícia social que lluita per una societat més equitativa. El desig de trobar coherència entre el pensament i l'acció mou a la responsabilitat i a la implicació en decisions relatives a la planificació de l'espai i de les polítiques socials que se'n deriven. Des d'aquest punt de vista, la competència social i cívica es considera també una competència específica de la matèria de geografia, ja que ajuda a educar en la participació ciutadana des d'una concepció de la implicació entre les decisions polítiques i el conjunt de la societat. Aquesta participació demana coneixement, comunicació, diàleg i compromís social, així com la identificació, comprensió i valoració dels trets distintius i plurals de les comunitats de pertinença, dins un món global, amb els drets i els deures que se'n deriven. Aquestes capacitats tenen especialment raó de ser per orientar-se en un món globalitzat, complex i interconnectat, on cal cercar espais de referència comuns compatibles amb les diverses identitats personals i col·lectives. Considerar el coneixement i l'estimació d'allò propi és un camí per al coneixement i valoració d'altres pobles i cultures, dins la consciència de pertinença a l'espècie humana, del respecte degut al medi natural i als éssers vius, que implica la participació activa, individualment i col·lectiva, en la preservació i la salvaguarda del planeta.

Contribució de la matèria a les competències del batxillerat

La matèria de geografia contribueix al desenvolupament de totes les competències genèriques del batxillerat, especialment la competència comunicativa, la competència en el tractament de la informació, la competència en recerca, la competència digital i la competència de coneixement i interacció en el món.

La competència comunicativa és la base de l'activitat mental i de la relació interpersonal i s'adquireix per mitjà de la descripció, la narració, l'explicació, la interpretació, la valoració i l'argumentació de la temàtica pròpia de la geografia. La comunicació demana saber expressar el propi pensament, saber escoltar i ser capaç de compartir coneixements. La geografia treballa competències pròpies del llenguatge escrit, oral, gràfic, cartogràfic, matemàtic i audiovisual, així com el que és propi de les tecnologies de la informació i la comunicació.

La geografia contribueix a l'assoliment de la competència en el tractament de la informació i la competència en recerca, en la mesura que planteja investigacions i resolució de problemes que demanen la cerca, selecció i gestió d'informacions procedents de diferents fonts, la classificació de les dades a partir de criteris donats o establint criteris propis, la representació estadística, gràfica i cartogràfica de les variables, així com la valoració dels resultats obtinguts. Les fonts rellevants per al coneixement geogràfic també passen per un treball de camp, que inclou l'observació directa de la realitat, seguint unes pautes determinades. Igualment, la geografia contribueix a la competència digital, ja que, tant pel que fa a l'accés, a la cerca i a l'intercanvi d'informació demana accedir a bases de dades, anuaris estadístics, simulacions i programes de cartografia, a partir dels quals treballar dades qualitatives i quantitatives en processos inductius però també deductius.

La competència en el coneixement i interacció amb el món, tant des del vessant físic com social i cívic constitueix el camp competencial propi de la geografia, que alimenta les dues competències específiques que s'han descrit anteriorment.

4.4. Criteris d'avaluació.

1. Llegir i comparar diversos documents cartogràfics a diferents escales i saber utilitzar els més adequats per als propòsits d'una determinada recerca o per resoldre una tasca concreta.
2. Comprendre el concepte de globalització i saber interpretar determinats fenòmens de la realitat regional i local a la llum de fenòmens més globals, distingint les particularitats dels fenòmens locals.
3. Descriure els trets bàsics del medi natural europeu, espanyol i català, localitzant els principals conjunts paisatgístics i valorant seu el grau de preservació i equilibri ecològic.
4. Identificar els canvis i les permanències en les activitats econòmiques a Catalunya i Espanya, explicant algunes de les tendències actuals, especialment les que afectin a la gestió dels recursos i a l'ordenació del territori més proper.
5. Analitzar i valorar les conseqüències de les accions humanes sobre el medi, identificant les problemàtiques bàsiques que afecten els espais geogràfics català i espanyol i les principals mesures de protecció i recuperació.
6. Interpretar, a partir d'informacions procedents de fonts gràfiques, estadístiques i cartogràfiques, els trets bàsics de les dinàmiques demogràfiques catalana i espanyola, en el context europeu i mundial, identificant l'impacte dels fenòmens migratoris.
7. Interpretar els grans trets del procés d'urbanització a Catalunya i Espanya i reconèixer-lo a partir d'algun exemple concret, valorant la incidència del creixement urbà sobre el territori i algunes de les problemàtiques de les grans ciutats.
8. Descriure els diferents espais político-administratius que operen en l'Estat espanyol (local, autonòmic, estatal, supranacional), així com les seves competències, identificant algunes de les polítiques d'integració i cohesió social.
9. Planificar una recerca a l'entorn, seleccionar les fonts adequades i aplicar les tècniques geogràfiques per analitzar els fets i comunicar els resultats de la recerca, emprant el vocabulari pertinent.
10. Interpretar i valorar críticament les informacions geogràfiques divulgades pels mitjans de comunicació, demostrant una actitud compromesa per assolir una societat més justa i un repartiment equitatiu dels recursos.

La nota global trimestral vindrà fixada per una **valoració qualitativa i individualitzada** de l'alumnat. Aquesta valoració tindrà en compte els ítems següents: exàmens, dossiers trimestrals o llibreta, treball a classe, treballs presentats, deures, actitud i sortides.

Criteris de recuperació

1r cicle ESO: 1 prova escrita i/o un dossier per trimestre al començament de la següent avaluació.

2n cicle ESO: 1 prova escrita i/o un treball, per trimestre suspès, al juny.

Batxillerat

Hem acordat el criteri de recuperació següent per a totes i cadascuna de les matèries del seminari tant de primer com de segon de batxillerat:

Es realitzaran, com a mínim, 2 parcials trimestrals.

Els trimestres es podran recuperar al juny tant a primer com a segon.

En cas de suspens es pot recuperar en un examen de tota la matèria al juny en l'extraordinària de 2n de batxillerat i al setembre en l'extraordinària de 1r de batxillerat.